

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 14.

Árpád vezér.

Messze mult idők regés kódén keresztül egy név sugára villog a jelenkorig. Félig már a mondáé, de az a másik fél, a melyet a történelem magáénak vall, elég volna egy más egész embernek a hallhatatlanságra.

Daliás Árpád fejedelem ünnepét üli ma Pusztaszeren Magyarország.

Árpád fejedelem emlékének szentelt napon el kell térni a kopott sablonoktól. Kopott nagyságokra illenek azok, nem óriásokra. Nem kereshetjük fel a honalapító fejedelem bölcsője helyét; messze Ázsia és Európa határán, valahol a Fekete-tenger és a Volga vidékén kellene megállapodnunk. De hol? Az a pusztaság régen elfeledte magyarságát, ott a magyarságnak valóban bölcsője és sirja volt. Nem kereshetjük fel a vezérnek haló porait sem, bár sirja helyét éppen most kutatta fel egy történettudós. Mint az augusztusi éj hulló csillagának: sem pályája kezdetét, sem végét nem ismerjük. Csak azt a ragyogó fénysugarat látjuk, melyet kelettől nyugatig leirt a história égboltozatán.

Ott kell fölkeresnünk a fejedelem szellemét, a hol alkotásaiban nyilvánul:

Pusztaszeren. Kivételes nagysága kivételes hódolatot parancsol. Nem lehet őt másutt feltalálni, mint élő mivoltában, nemzetalkotó szellemének székhelyén: Pusztaszeren.

*

Irigylésre méltó sors: nem maradt fenn a honalapító vezérből más, mint a neve és alkotásai. Menten az élet apró fogyatékaitól, dicsőségének teljességében vonult be a történelembe. Csak annyit tudunk róla, hogy Árpádnak hívták és hogy országot alapított.

A kortársak homályos körvonalakban rajzolják meg alakját: dicsérik bölcsességét, hadban való jártasságát, vitéségét. És azóta egy évezreden át a magyar történelem mást sem tesz, mint Árpád fejedelem nagyságát bontakoztatja ki.

Minél távolabb sodorja tőle a nemzetet a haladó idők forgataga, annál közelebb érezzük magunkat hozzá; annál mélyebben hatja át valónkat az a tudat, hogy Árpád fejedelem által vagyunk magyarok.

Nyugat és kelet határán, forrongó népchaoszba vezette a besenyőktől megtizedelt népét Árpád fejedelem. Egy hazát önként hagyott el már akkor nemzete, a másik kettőtől menekülnie kellett. És akkor kettős bölcsesség nyilatkozott meg: egyfelől a nemzet bölcsősége, melylyel lemondott a törzsek függelenségéről

és egyeduralkodó hatalma alá hajolt, másfelől a megválasztott fejedelem bölcsősége, a mely megtalálta a nemzet további fennmaradását biztosító határokat

Ide vezette nemzetét és a pusztulás szélén állott népkverék egységes államot tudott alapítani a népvándorlás országutján, a hadak útjába eső Magyarországon.

*

A Hadak fejedelem, szent királyunk őse, legendás Árpád vezér — ha ma emelnék téged pajzsainkra, hová vezetnéd romlásnak indult, hajdan erős magyarjaidat?

Mert ismét felpezsdült e nép keleti verének nyugtalansága. Menekül nyugatra, egyre távolabbra, mint egykor a besenyők nyilai elől.

Nyilak elől menekülnek ma is: mérgezett nyilak elől. Párducos ösök utódai megállottak a törökkel, a tatárral, a némettel szemben, de a lopva lövöldözött nyilak elől kétségbeesett népsokaság tolong az Adria és az Északi tenger kikötői felé. Őseik lovakon vágattak odáig s a tenger kékje megcsodálhatta délceg pusztai alakjukat. Az utódok negyedosztályos vasuti kocsiba zsufolva érkeznek a hajóállomásig s a tenger kékje megcsodálhatja lerongyolódott nyomorúságukat.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az első magyar dal.

Irta: dr. Krüger Aladár.

Zugó, bugó erdő hajladozó lombját
 Csattogó szekercék csak vágják, tarolják.
 Hallik egy-egy vén fa tompa zuhanása,
 Mintha egész erdő felsírna utána.

Nagy, kemény a munka. Hajnaltól tart estig.
 Ágyba a fáradt test alig-alig fekszik,
 Alig-alig marad idő pihenőre.
 »Ezt a kerek erdőt kiirtjuk az őszre!
 Ami sebet ejtünk szekercével rajta,
 Tél apó bundája szépen betakarja.
 Beheged, begyógyul Gyertyaszentelőig,
 Tavasszal ekével szántogatjuk végig!»

Zugó, bugó erdő gögös koronája
 Csak hallja a szót és megmozdul reája.
 Azt feleli, hogy nem! — Jött egy télre másik,
 Csak el nem juthattak soha a szántásig.
 Mintha a kemény tölgycéllá vált volna:
 Hányszor a szekerce visszapattant róla!
 Majd, újra segítség jött a fellegekből:
 Seperve a munkást minden eszközzel.

Jött szélvihar és fagy, hőség, zápor árja —
 Mintha az erdőért az ég sikra szálna!

És mégis: egy évről másikra fordulva,
 A vén erdő lombja egyre csak ritkúla.
 Vadon rengetegjét fölverték a fejszék,
 Rejtve buvó vadját messzire kergették.

Erdő szélén falu: maroknyi kaliba,
 Gyanakvó oláh nép füledt oduiba.
 Ritka a magyar szó: mint a nap sugára,
 Csak elvétve, néha tévedez e tájra.
 Menekül is aztán — a nyomába pedig
 Idegen szó árja messze terjeszkedik.
 S fenyegető szó kél egyre hangosabban:
 »Az a magyar ur sem elpusztíthatatlan!
 Hogyha ő kiirtja a mi szép erdőnket:
 Ne hagyjuk magunkat pusztítsuk el ötet!»

A magyar ur pedig már vagy ötödikben
 Felsőhajt: »Ha kissé megsegit az Isten,
 Jövőre az ekét akasztjuk a földbe
 És puha kalácsal fizet meg a rögje.
 Ezt az istenadta, elhagyatott népet
 Boldoggá teszi majd az új, munkás élet.
 Vagyont kereshet a virágzó határon,
 Sárból másodsor is emberré formálom.

Hozok neki mestert: az Alföld magyarja
 Vezesse kaszáját itt is diadalra!»

Fordult az ősz télre, a tél meg tavaszra.
 Gólya, fecskemadár fészkeit megrakta.
 Minden csupa napfény, virág és madárdal,
 Megtelik a határ tavasz illatával.

És egy kora reggel — valóság, nem álom —
 Megindult az első eke a határon.
 Pacsirta előtte fel-felszáll vidáman,
 Két örömtől torró könnyecsepp a nyomában.

Felszántva a tábla. — Estefelé pedig
 A fa u harangját egyszer félreverik.
 Borul az ég alja haragos biborba:
 Kigyulladt a kastély! Oltani! Dologra!

Száz férfi mehetne: nem mozdul meg egy sem.
 »Elvette az erdőt, hadd égjen! hadd vesszen!»

A mosolygó hajnal mikorra felébredt.
 Lát a kastély helyén izzó törmelékét.
 Egy-két fala áll még — kormos gerendáik
 Intenek a dombról mértőldnyi határig.
 Lenn a faluban meg isznak, ünnepelnek
 A doina lui Lukácsiu mellett . . .

BARTA IMRE

szobafestő és mázoló

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy
 — szobafestő és mázoló műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és a legutányosabb kivitelben eszközölök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázoló.

Indul a te néped, Árpád fejedelem, új hazát keresni. Mérgezett nyilakkal kiűzi őt innen szívtelen ellenség.

A méreg: a liberálisizmus jelszava.

Ezzel veszi el lassan a földet a magyartól. Ezzel szedi zálogba hazát, mezejét, jószágait, minden ingó-bingó jószágát. Ezzel mértelkezi meg a lelket, ezzel öli ki belőle az önértéket, a kitaratást, a püszták tiszta erkölcsét, a lovas nemzet büszke lovagiasságát. És mikor be vagyunk táblázva fulladásig, akkor a nemzetköziség hazug délibábjaival árasztja el a falvakat, megöli az apák sírjához, a siron álló keresztthez való ragaszkodást s a testileg-lelkileg lerongyolt népet olcsó husnak kiszállítja Amerikába.

Pusztaszer ragyogó ünnepe közepette ha feltámadna a hadak fejedelme, nemes, nagy szíve elszorulna népe láttára.

Szentek fakadtak az Árpádok nemes törzséből; emléküket versenyt gyalázzák ma korcs jövevények — és mi türjük.

Magyarrá tették az Árpádok ezt az országot beolvastva, akit itt találtak; azóta kérezték be mindaz az idegen nemzetiség, amely itt él, vendégszeretünkre hivatkozva, keresett itt oltalmat, hogy aztán bennünket hazug rágalmakkal feketítsen be itthon és külföldön — és mi türjük.

A világ legelső katonáivá nevelték a fejedelem és utódai a magyart; ma hadseregünk is csak a papíron van — és mi türjük.

A honfoglaló fejedelem állítólagos sírhelyén is megtelepelt az üzérkedés holdója — és ezt is türjük és mindent türünk és mégis azt hirdeljük, hogy magyarok vagyunk!

Kacagányos Árpád fejedelem, ha feltámadnál és szemtől-szembe néznél ve-

A romok közül hogy széttekint a gazda,
Egy élet munkáját temeti, siratja.
Erdemes dolgozni? Erdemes remélni?
Erdemes e népért küzdeni és élni?
Nem maradt más, csak a házam gerendája,
Jó lesz vándorbotnak — el Amerikába!

Am egyszerre — hallga! — micsoda új ének!
Mennek a mezőre vig magyar legények.
Kasza, kapa villog — ámde sokkal szebben
Villog a magyar tűz a barna szemekben.
Es dalolnak, szívből, összefogózkodva:
Ne menj rózsám, ne menj rózsám a tarlóral!

Az a sötét ember a rom közepette
Megdöbben. A szeme könnyes lesz egyszerre.
Az első magyar dal, mely itten fölcsendül!
Mintha ima szállna az égen keresztül.
Az első magyar dal! Hiszen ezt kereste,
Ezért fáradt, küzdött, reggel, késő este!
Az első magyar dal! Az a titkos áom,
Mely átsegítette annyi akadályon! . . .
Egyszerre a szíve fellobban, kilángol
Még sohasem érzett édes boldogságtól . . .
Siet le a dombról — a vérei közzé:
Fiuk! Ezt a földet el nem hagyjuk többé!
Kezdünk újra mindent rendületlen hitben —
Fiuk! ez egy dalért — áldjon meg az Isten!

lünk, a te nemzetteddel, bizony nem tudom, te szégyenkeznél-e jobban vagy mi pirulnánk el inkább?

*

Pusztaszer ünnepén a magyarság panasza jajdul a fejedelem felé. Szobra nincs, de élő alakja ott van lelkünkbe vésvé, amint élénk varázsoltá Feszty Árpád körképe: hófehér paripán, férfiereje hódító teljességében tekint végig a csatamezőn, melyet ő tett diadal emlékévé nemzete részére.

Az a hófehér ménen ülő délceg alak a magyarság megtestesült ideálja. Akarat, acéljellelem, szilárdság, bátorság. Egy szóval: magyarság.

Panaszhang, jajszó — hiába mind. Az a hős nem fog leszállani a képről, nem fog új csatát kezdeni. De ha úgy érezzük, hogy ismét a honfoglaló Árpád vezért kellene pajzsunkra emelni, akkor ébresszük fel a hadak tejedelmének lelkét mimagunkban egyenként. Porai szét-szóródtak e haza téerein, szóródjék szét nagy lelke is valamennyiünkben. Akarat, szilárdság, acéljellelem, bátorság, egy szóval: magyarság töltsön el bennünket és akkor ismét diadal reményével indulhatunk az új honfoglalásra. Önmagunkon kezdjük a hódítást. Mi legyünk ismét a pusztá önértékes, tiszta jellemű, acélizmu, vasakaratu fiai — és akkor ismét miénk lesz ez a már-már veszni indult ország.

Honfoglaló fejedelem, szentek és hősök őse, Árpád vezér lelke szálljon meg bennünket újra. A fölébredt vándorszellemnek adjon ismét irányt, messzre nyúlva özőniő véreinket szedje csatásorba s tanítsa meg, hogy amint hajdan vérrel kellett meghódítani ezt a földet, ma, mikor visszafoglalni kell, ma a verejtékes, kitartó munka fogja biztosítani a diadalt. De csak itt, csak e hazában, ahol élünk-halunk kell.

Pusztaszer volt valamikor a honfoglalás befejezője — legyen ma az új honfoglalás kezdete, a nemzeti lélek, Árpád agyarságának feltámadása!

*

A biharmegyei függetlenségi-párt választmányi ülése.

A megyei függetlenségi párt tegnap délelőtt tartotta meg nagyválasztmányi ülését, melyen igen szép számmal jelentek meg a tagok.

A tegnapi ülésnek jelentőségteljes volt minden határozata.

Belátta ugyanis a párt, hogy minden eddigi akciója hajótörést szenvedett, mert nem szervezte kellőleg pártját, mely aztán eredményes munkát emiatt nem végezhetett.

A tegnapi ülésén azonban megváltoztatta az eddigi álláspontot és kimondotta, hogy a jövőben szerepelni fog még pedig úgy mint

vezető. Legfőbb tárgya volt az ülésnek a bekövetkezendő megyebizottsági tagválasztás előmunkálatainak meghatározása. A bizottsági tagválasztástól van ugyanis függővé téve, hogy a függetlenségi párt vegye át a vezető szerepet, vagy pedig maradjon továbbra is az eddigi rendszer, melynek legerősebb létszke Bihar.

Erős feladat vár tehát most a függetlenségi-pártra, mert a régi gárda nem egy könnyen adja ki kezéből a féltékenyen őrzött hatalmat. Ezért elhatározta a függetlenségi-párt, hogy felveszi a harcot és minden képességével azon lesz, hogy a függetlenségi lobogó jusson diadalra. Nehéz lesz a küzdelem, de erősen biznak a sikerben.

A függetlenségi párt tegnapi választmányi üléséről tudósításunk a következő. Jelen voltak:

Nadányi Károly elnöke alatt, dr Fráter Pál, Rigó Zoltán, Marjay Péter, Farkasházy Zsigmond, Halász Lajos dr, Fényes Zoltán, Ladányi János, Pozsgay Károly, Csorvássy István, Leszkay János, Szabó József, Szántó János pártelnökök. Továbbá Bakats Béla, Elek Gusztáv, Nadányi Gyula, Marjay Albert, Marjay Ferenc, dr Marjay Barna, dr Fisch Ernő, Borbély György, Bereczky Dániel, Antal Lajos, Jeney Menyhért, Szántó János Balogh Tihamér, Szathmáry Király Andor, Deli Imre, Farkas Ernő, Veres Bálint, Fabik Lajos, dr Gyulai László, Kerekes Elek, Valde Dezső, Kiss István, Kóródi Béla, dr Törös Sándor, Futó István, Lőrinc Károly stb.

Az ülés a bekövetkezendő megyebizottsági tagválasztás és tisztújítással foglalkozott leginkább. Marjay Péter szükségesnek tartja a választókerületekben való szervezkedést. Felhívja pártvezető embereit, hogy a munkálkodásukban lelkiismeretesen járjanak el. — Szükségesnek tartja hogy a megye közigazgatásában is részt vegyenek a függetlenségi-párt emberei. E végből javasolja, hogy a tisztújítás előtt küldött-ségileg jelenjenek meg a főispán előtr, hogy az ő jelöltjeik is kandidálva legyenek.

Csorvássy ismeri azt az eljárást, melyet eddig üztek a megyebizottsági tagválasztásokon a cédulákkal való szavazás által. Tudja, hogy az történik ilyenkor a mit a bíró, meg a jegyző akarnak, azért indítványozza, hogy a választásokra 1—2 embert küldjenek ki, akik ttt mint bizalmi férfiak vezekeljenek és ellenőrizzék a szavazásokat. Javasolja, hogy jelöltjeik az illető községekből, tehát helyi jelöltek legyenek. Így reméli, hogy a párt munkája mellett a választás alá kerülő 150 megye bizottsági tag helyébe legalább 100-at be fognak hozni a függetlenségi pártból. Ezt ma amikor egészen új éra van el lehet érni, nem úgy mint eddig volt!

— Ez a hajdani presszió műve volt!

Veres Bálint a lelkes agitáció szüksége meillett beszél. A saját részéről biztosítja Hencidát és Esztárt.

Halász Lajos a választókerületek rossz beosztását ismerteti, melyek alapjáú fél tőle, hogy a régi hatvanhetes-párt fog győzni. O is mellette van a helyi jelölésnek. Igéretet tesz, hogy az ugrai kerületből ott hol csupa Tisza emberei vannak, be fogja hozni felét a párt által jelöltek számának.

— Ugy legyen! (telkiáltások).

Farkasházy Zsigmond. A pártnak a megye életében való képviselétének nagy fontosságáról szól. A szervezkedést föltétlen szükségesnek látja. A jelöltekre vonatkozólag megjegyzi, hogy a párt jelöltjei olyanok legyenek, kik a helyi viszonyokat ismerik, tehát helyi jelöltek legyenek. Indítványozza, hogy egy központi

Sz. Kocsis János

katonai és polgári szabó, Rákóczy-ut Orsolya apácák zárdája alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű uri közönséget, hogy megérkeztek a legszebb őszi újdonságok, amik csak szövetekben kigondolhatók; nálam készülnek a legszebb és legjobb egyenruhák, ugyszintén polgári öltönyök igen sikkes szabással egvszersmind üzletben készülnek uri alsó kelengyék a legfinomabb köpper rumbur-i és angol zefirekből mérték szerint bámulatos pontossággal.

Kiváló tisztelettel

Sz. Kocsis János.

bizottság szerveztessék, mely a választás lefolyását kísérje figyelemmel és ott, hol segítségre lesz szükség, jelenjék meg. Részéről az élelői bizottsági tagok behozatalát biztosítja. Bejelenti, hogy az élelői kerületből a tanítók küldöttségileg járultak hozzá, amikor kijelentették, hogy csatlakoznak a függetlenségi párt-hoz. Erre nézve indítványozza, hogy a megyebizottsági tagok közé egy tanító is választassék be. Ismerteti, hogy az eddigi szokások szerint a választott megyebizottsági tagok legnagyobb részét a községi jegyzők képezték. Neki meggyőződése az, hogy ez nem helyes, mert erre a helyre csakis független emberek illetékesek, már pedig a jegyzők alárendelt közegei a közigazgatási tisztikarnak, ennél fogva a közgyűlésen nem szerepelhetnek, úgy mint felettes, ellenőrző közegek. A jegyzők jelölése ellen van.

A függetlenségi párt az utóbbi részt bár elvileg helyesli, azonban határozatilag nem mondja ki.

Berecsky Dániel. A jegyzők jelölése ellen van. Osztja nézetét Farkasházyval.

Ezek után az elnök tett javaslatokat a szervezkedésre, a bizalmi férfiak kiküldésére, a központi bizottság szervezésére, határozatilag elfogadottaknak mondta ki.

A központi bizottságba megválasztottak Szathmáry Király Andor, Fráter Pál dr, dr Halász Lajos, Kerekes Elek, Rigó Zoltán.

A fenti határozatok meghozatala után még egy személyes ügy felett döntött a választmány, melynek megtörténével az ülés déli 12 órakor véget ért.

Gróf Tisza István a közigazgatásban.

Biharvármegye közgyűlésének előkészítő bizottsága és pedig az első osztály tegnap déli elött tartotta meg ülését. A szakosztályi ülés máskor soblonos keretek között szokott lefolyani, ez az ülés a tegnapi azonban abból a keretből kiemelte gróf Tisza István, ki mint Hegycsi Márton helyett megválasztott szakosztályi tag és elnök vezette az ülést.

Az 8 elnöklete alatt jelen voltak Glacs Antal, Miskolczy Ferenc, Wallner Ödön, Száhlender Károly, Baranyi András, Balázsházy Iván, Márkus László, Szunyogh Loránd, Szunyogh Barna, Balogh János, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Varga Akos.

Gróf Tisza István mint elnök megnyitotta az ülést, mely után Miskolczy Ferenc dr alispán meleg szavakkal üdvözölte az új elnököt. Örömeinek ad kifejezést a fölött, hogy az ország egy kiváló állam férfia lépett a megye közéleti terére, hogy tudását érvényesítse a megye javára. Gróf Tisza István hálásan köszöni az alispán szavait s megígéri, hogy a beléje helyezett bizalomnak igyekezni fog megfelelni.

Első tárgy volt Beóthy Ödön hamvainak hazahozatala, melyet tegnapi számunkban ismertettünk. Az ismeretes sarkadkereszturi jegyzőválasztás ügyében kimondotta a választmány, hogy a beadott felebbezést elutasítani javasolja. Ezt követték a társ törvényhatóságok átiratai, melyeket nagyjából tudomásul vettek.

Arad vármegye átiratára, március 15 ének és október 6-ának hivatalos ünneppé leendő iktatása tárgyában a javaslatot nem fogadták el egész terjedelmében.

Gróf Tisza István március 15-ének törvénybe iktatása ellen nem tesz semmi kifogást, sőt ezt javasolja is. Azonban október 6-ikát már kifogásolja. Nem tartja alkalmasnak ezt a napot ünneppé avatni, mert ez a nap a nemzetnek nagy gyász napja. Nem osztja nézetét az aradi átirattal. Javasolja, hogy ezt úgy fogadják el, miszerint nem fognak fel írni október hatodika ügyében a kormányhoz, mert ez által a kormányt kínos helyzetbe hozzák.

Ezek után Keszthelyi Zoltán felfüggesztett főjegyző fizetése került napirendre, melyben kimondották, hogy a főjegyző fizetésének egy harmadát a fizetés felére emelik fel. Tárgyalás alá került a napidíjas irnokok kérelme a női kinevezések korlátozása tárgyában.

A szakosztály tudomásul vette a kérelmet, ami érthető is, mert hisz ebben az ügyben a legfelső illetőleg belügyminiszteri jóváhagyást annak idején maga gróf Tisza István írta alá. Nagyváradi városának átiratát az osztály sorsjárték eltörlésére vonatkozólag szintén tudomásul vették.

A választmánynak meghozott határozati javaslata még azonban nem tekinthető véglegesnek, mert több ügyben felszólalások is lesznek.

Dalos-ünnep Nagyváradon.

A magyar dal a magyar föld legszebb virága. Ott nyílik a délibábos pusztán, a pulya, a ménes kolompja mellett, magyar legények, magyar leányok ajakán és szépségével elbűvöli a lelket, ahová csak elviszik.

A Hortobágy fiai, Debrecen országos hírű dalárdája hozta át tegnap a magyar dalt Nagyváradra.

Valljuk meg: ez a kis átplántálás szükséges volt. Nagyvárad zenei élete tulságosan kozmopolita. A mi zenészeink legnagyobb része bizonyos felsőbbbséget anogál a nemzetközi zenének és erről a magaslatról szokott diskurálni a magyar zenéről, a mely pedig a zenevilágnak nemcsak önálló, hanem társaival egyenrangú tagja is.

Ezt magyarázták nekünk a debreceniek dalai. S az a lelkesedés, a mely a nagyváradiak a magyar dalokat fogadták, annak a tanúsága, hogy az elszórt mag termékeny talajra talált. Kivánatos lenne, hogy a lelkesedés ne lobogjon el nyomtalanul, hanem fakadjon nyomában a magyar dalnak új, virágos mezője Nagyváradon.

A debreceni dalárok érkezésének hírére — dacára az alkalmatlan időnek, amikor a legtöbb embert leköt hivatása — előkelő, nagy közönség verődött össze tegnap délután a nagyvárad vasút állomáson.

A rendező-bizottság tagjai közül többen, Mezey Mihály vezetése alatt várták a vonatot. Megjelentek a fogadtatásra Mezey Mihály el

nökön kívül Szamazsenna Ernő, Beleznay Antal, Vomácska József, Makay József, dr Cseresnyés Béla, a jogakadémia ifjúsága s a zenét kultiváló közül sokan.

Nidőn a vonat megérkezett Mezey Mihály pár szóval üdvözölte dr Márk Endrét, a debreceni daleylet elnökét s az érkező vendégeket.

Osszesen 65-en érkeztek, köztük több uri hölgy, akik mellüköe debreceni feliratu piros szalagot viseltek. A férfiak mellüköu ezüst laztot és piros szalagot, kalapjukon hosszan lecsüngő vérpiros szalagot viseltek.

A vendégek a város négy diszfogatán s két teldiszített és felvirágozott kocsin jöttek be a városba, ahol a Pannoniába és a Rimanóczy-szállodába szállásolták el őket.

A beszállásolás után a vendégek megtekintették a várost s különösen a Bémer-tér szépségét dicsérték elragadtatással.

A dalárokkal érkezett Nagyváradra Rácz Károly debreceni zenekara is.

A szomszédok meglehetősen elítélték a debreceniek programmba nem vett első pontját: hogy cigányo-an nyitották meg az előadásukat. Hallottam meglehetősen éles megjegyzéseket a program ide nem való ezen pontjáról. Pedig a művészet örök törvényét, az egyszerűséget és kerestlenséget, amely elvégre minden érzelmet megrezget az ember szívében, ez a pont ütötte meg a legáltalánosabban. Valami ősmagyar, debreceni szellő lengedezett az egyöntetűen előadott és riktó színek nélkül kidolgozott dalokban. Katona riadók, közbeszótt »Mégis huncut a német« stb. csak fűszereztek a dalokat s úgy mosolygot az ember magában, mikor látta az örök embert, aki a legnagyobb csalafintasággal tudja e hallgatóságból a mosolygást, a csöndeset, földi létünk legédesebbjét kiváltani.

A Honfi dal szép kompozíció, csak szét-esik. Nem az előadás, mert hisz a dalosok finoman színezték, nem voltak fáradtak, a karmester ur felfogásának mélysége minden részleten megtetszett. Hanem a kompozíció maga tulságosan szónokias, patetikus. Már pedig ott tartunk a művészet utján, hogy nem nagyon hiszünk a pátosznak, fájdalom, még akkor sem, ha igaz.

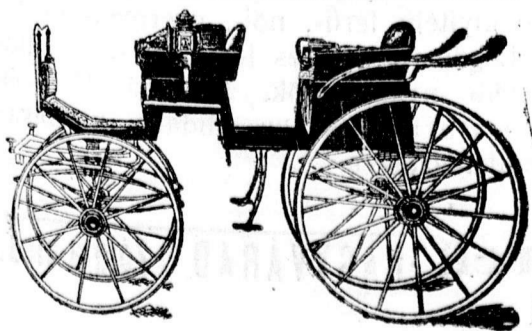
A »Kakas szavára pitymallik« lírai darab, az előadó ur hangja is lírai, lágy, szívhezszóló. »A két gránátos« balladás, drámai részleteit is lírasián adta elő, ami nem az ő, hanem a választott darab természetében rejlt fogyaté-kosság.

Fábián Margit k. a. Vieuxtempsot, minden hegedűsök anktorát választotta. Látszott, hogy beleléte magát az előadásba, szinte furcsállottuk, hogy hölgy kezében mekkora intenziást tud kifejteni a hegedű, az a hangszer, amely elvégre legjobban megpróbálja mes-terét.

És Petőfi! Aki a Huber kompozíciójában szólt hozzánk! Amilyen játszi, kedves az »Esik, esik, csók eső esik!« Amennyire szöveget átélni, hangokban és előadásban át lehet, komponista is, előadók is belémerültek és művészt produkáltak.

P. Nagy Zoltán ur folyékony, ritmikus technikával Liszt Normáját adta elő. Lisztet játszani még érző embernek is nagyon nehéz, mert benne mindég több a »brillante«, mint az érzés. A Norma tehát ábránd, vagy akármi, előadása már a zongora nem hangversenyre való volta miatt is nagyon nehéz, mégis dícső-éges, élvezetes volt.

Nagy András ur hangja nem olyan öblös ugyan mint a tárogató s így nem a kuruc-

Villanyerőre berendezett kocsigyár Vadász és Grósz Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 6.
Helybeli és vidéki TELEFON: 445.

Ajánlják elsőrangú gyártmányu kocsijaikat, melyekből állandóan dus raktárt tartanak. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

dalok számára a legcélszerűbb, hanem elragadó volt a Tinódi gyönyörű magyarjában. Az Egervár diadala középső részletének előadására tiszta lélekkel lehet büszke.

Hajdu István azonban igazi művész. Igaz, hogy előadott darabjait sem lehetett volna szerencsésebben megválasztani, mert szerkezetük világos, egységes, egyszerű, mint a napfény. A művész arcára került az ihlet s egy-egy vonóhúzó után szinte látta az ember, hogy minden idegszála hegedül: olyat is nyújtott, ami igazi, nagy műélvezet.

Székács kurucdalaiban megint magyar érzés méhsége, egyszerűsége, előadásukon művészi átérteltség tündöklött. Gratulálunk a karmester urnak dalosaihoz, a dalosoknak karmesterükhöz. Gratulálunk Drumás János urnak, az első magyar zenetörténet írójának, aki különösen Reisz kisasszony igen szép szavaltánál tüntette zongorakiséréte diszkrét voltát. Gratulálunk Debrecennek, a körünkbe hozott élvezetes, üdítő, magyar levegőért.

V. I.

Dalosok a Pannoniában.

A színházból a remek hangverseny után özönlött Nagyváradi legnagyobb éttermébe, a Pannonia téli kertjébe. Debrecen dalos férfiai és a hangversenyben szereplő hölgyei külön, hosszú asztalnál foglaltak helyet. Vacsora közben több jó magyar nótára gyűjtött a jeles dalárda.

Nagyváradi közönsége részéről dr. Grósz Menyhért üdvözölte debreceni vendégeinket. Megbízás nélkül ugyan, de annál igazabb lélekkel élte Nagyváradi vendégeit igaz magyar lelkükért, melylyel a művészetnek s szenvedő embertársainknak javára működtek.

Nagy éljenzéssel honorálta a szomszéd városból hozzánk fáradt vendégek tiszteletére összegyűlt nagyszámú és előkelő közönség. Közvetlenül szülő után dr. Márk Endre, a debreceni dalárda és ügyvédi kamara elnöke köszönte meg Mezey Mihály közjegyző, a debreceni dalárda fogadó bizottsága elnökének a rendezés körül való fáradságát.

Végül Bözörményi László joghallgató élte a nagyváradi jogász ifjúság nevében, Reisz Eliz és Fábrián Margit, a hangversenyben szereplő hölgyeket.

Debrecen dalosait Nagyváradi polgársága szép számmal fogadta s a város részéről nagy elismerés illeti dr. Cseresnyés Béla, városi jegyzőt a vendégfogadás érdekében kifejtett buzgalmaért. Nagyváradi városának nagyszámú és magas magisztrátusának részvétele is bizonyára igen konveniens dolog lett volna a szomszéd város dalos testületének ünneplésénél, mikor különben is Nagyváradért áldozott művésztétel.

UJDONSÁGOK.

Arany János.

Az egyszerű kis szalontai segédjegyző, aki a magyar költői nyelv legnagyobb művésze lett, ércbe öntve tér vissza szülővárosába. Nagyszalonta nevezetes város lesz ismét egy napig. A Magyar Tudományos Akadémia az ország irodalmának hódolatát viszi az egykori szabad hajdúfészekbe, a hol összesereglik Biharmegye és Nagyváradi intelligenciája, Arany János ünnepére.

Arany egyénisége nem az a fenséges vihar, amely egy Byronban vagy Petőfiben hódol

Uj üzlet!

Uj üzlet!

= Megérkeztek =
Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri-divat üzletében

dolatot parancsol. És mégis, mintha állandóbb, bensőbb volna hatása. Az ő nyugodt dertije maga a legművészebb harmonia, ami pedig voltaképpen célja minden művészetnek. Az ő művésze pedig nemcsak harmónikus, hanem minden ízében magyar. Jellemei a magyar nép lelkéből vannak merítve. Ami nemes gyöngy a magyar nép lelkében rejtve van, azt mind felszínre hozta. És az a nyelv, a mely ezeket a kincseket velünk közli, az a nyelv maga is csodás és ragyogó kincs. Magyarossága csak művészi mi oltával vetekedik. Zengzete- sebben, szebben magyarul sem előtte, sem utána nem irt senki.

Büszke lehet fiára a kis hajdúfészek s büszke lehet rá nagy Biharország, mely a magyar nyelv másik nagy művésze, a biboros magyar Cicerónak is ringatta bölcsőjét. Arany János-szobrát méltó ünnepélyek közt leplezik ma le Nagyszalontán, hol késik a másik magyar nyelvész szobrával Pázmány szülővárosa?!

*

Arany János-szobra a Csonkatorony átalakított fülkéjében, a Piac-térre nézőleg van elhelyezve. A szobor az élet nagyságnál nagyobb méretben, ülő helyzetben ábrázolja a költőt; Strobl Alajos műve és mintegy 14,000 koronába került. Akiknek volt alkalmuk eddig megnézni, igen sikerült alkotásnak mondják. A leleplezés ma délelőtt lesz a következő műsorral:

1. Szózat, a városi dalárda vezetése mellett éneklő közönség. 2. Megnyitó beszéd: tartja Széll Kálmán, az egyesület elnöke. 3. Ünnepi beszéd: tartja Szalay Irtre, az egyesület védnöke. 4. Dalok Arany Jánostól; előadja a városi dalárda. 5. A testületek, egyesületek képviselőinek üdvözlő beszédei. 6. Himnusz: a városi dalárda vezetése mellett éneklő közönség. Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődik az Arany Emlék Múzeum előtt levő téren Délután 1 órakor közeled a vasuti vendéglő helyiségeben.

Az ünnepélyre *Bunyitay Vince* az Akadémia, *Dus László* Nagyváradi képviselőtében már Szalontára érkeztek.

A francia orvosok hódolata Lourdes előtt.

A napokban ért véget Lourdesben a franciák nagy nemzeti zarándoklata, melyben 60,000 ember vett részt. A zarándoklatnak kiemelkedő jelenete volt a francia orvosok hódolata.

A lyoni betegek zarándoklatának vezetősége ugyanis a lourdesi orvosi hivatalnak egy értékes képet ajánlott fel. Ez egy drága keretben levő pergament lap, melyen a Fourvières-i Mária Asszonyunk szentélyének medaillonképe és Dr. Vincent arcképe alatt a következő felírás olvasható:

Az orvosi kar hódolata lourdesi Mária Asszonyunknak.

Háromezer orvos hozzájárulása, melyeket Dr. Vincent E. ur. a lyoni fakultás bekebelezett tanára, a Charité kórház egykori sebésze gyűjtött.

Dr. Vincent a szektáriusok által felvetett kérdésre akart ezzel megfelelni:

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézímunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérművek, mely árukkal a legmérsékeltebb árukban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsű pártfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** NAGYVÁRAD Zöldfa-utca.

Be kell-e Lourdesi szárni a higiénia nevében?

Háromezer orvos tiltakozását szedte össze, akik kijelentik, hogy Lourdes a betegeknek nagy szolgálatokat tesz; hogy a higiénia törvényei szem előtt vannak tartva. Ezen orvosok között az orvosi akadémia 15 tagjával, 40 egyetemi orvostanárral, 20 orvosi iskolai tanárral találkozunk, 130 kórházi orvossal és sebésszel, a párisi kórházak 80 egykori bölcs tagjával stb. stb.

Az orvosi karnak Lourdesi jubiláris évének küszöbén való ezen konzultációja, a legszebb hódolat, amelyet az orvosi kar Lourdesi intézményeinek adhatott; ennek a nagy klinikának, amely a betegek ezreit gyűjtötte össze és számtalan gyógyulást jegyzett fel lajstromaiba.

A spanyol királyi pár *XIII. Alfonz* és *Viktória* szintén ott voltak a zarándokok között, nagy mérgére a francia radikálisoknak, ugyannyira, hogy lapjaikban bölcsen agyonhallgatják. A fiatal spanyol király, kit már előbbi látogatásával Lourdes egészen elragadott, nevének is meg akarta mutatni Isten anyjának e csodás helyét. A király a bazilika szentélyének lépcsőjére térdelt, a királyné a padokban foglalt helyet. A tarbesi püspök engedelmet kért, hogy a királynőnek és gyermekének egy-egy aranyérmét ajánlhasson föl. A király örövendezve fogadta azt s kijelenté, hogy ő maga is mindig hord magánál egyet.

* **Mária nevenapja.** A katolikus világ ma, vasárnap üli az isteni Megváltó édes-anyjának a Boldogságos szűznek névünnepeit Mária nevenapját. A templomokban ünnepélyes szent misék és szent. beszédek lesznek a szokott időben. Az ünnep alkalmából a megyében több helyen, így Köröstarjában és Tötteleken lesznek bucsuk. Ugyancsak ma, vasárnap tartják meg a keresztfelmagasztaltatása alkalmából Mezőkeresztesen a bucsut.

* **Nagyváradi polgármesterek kongresszusán.** Holnap és holnapután tartják meg Pécsen a polgármesterek kongresszusát, amelyen Nagyváradi is képviselve lesz. *Rimler* Károly polgármester és *Lukács* Odön adó- és pénzügytanácsnok tegnap utaztak el Budapestre keresztül Pécsre. A kongresszuson terjeszti elő *Lukács* Odön tanácsnok már ismertett nagyérdemű értekezését és javaslatát a kis lakások építése tárgyában.

* **Mezey Mihály ünneplése.** Mintegy három évtizede alig volt Nagyváradi valamely nagyobb szabású ünnepség, jótékony célú mozgalom, amelynek előkészítésében, rendezésében *Mezey Mihály* kir. közjegyző nemcsak tevékeny részt, de vezető szerepet ne vitt volna. Az ő buzgóssága, leleményessége, fáradhatlan munkája mindenütt biztosította a sikert. Nemcsak a közügyeknél tett nagy szolgálatokat e város közönségének évtizedek óta *Mezey Mihály*, hanem a jótékony és más nemes célú egyesületek, társadalmi mozgalmak is az ő tevékeny közreműködését igyekeztek biztosítani minden

ünnepélyénél s az ő tapasztalatait vették mindig igénybe. S Mezey Mihály sohasem zárkózott el az ilyen fáradságos, de közcélú mozgalmak vezetésére. Sokak ünneplését mozdította elő s barátai és tisztelői most őt akarják ünnepelni köztevékenységének 30 éves fordulóján. Mozgalom indult meg Nagyvárad város előkelő társadalmában, hogy közelebb Mezey Mihály tiszteletére ünnepséget rendezzenek. Nem nagy méretű, de annál bensőségesebb ünnepséget óhajtanak rendezni, amelyen lerójják hálájukat kifejezést adjanak tiszteletüknek, szeretetüknek Mezey Mihályt iránt.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Kovács Gyula nagyvárad-i díjnokot a magyarországi járásbíróvához írnokká nevezte ki.

* **A fürdővasut építése.** A Hankovits Ferenc és dr. Tóth Ferenc által építendő fürdő vasut ügyében, mint fővárosi tudósítónk értesít, újabb és kedvező fordulat állott be. Ezen értesítés szerint ugyanis a kereskedelmi miniszter a nem régen megtartott közigazgatási bejárás jegyzőkönyvét helyben hagyta s akként határozott, hogy a fürdővasut építését oly formán engedélyezi, miszerint az a Szent László-térről Kapucinus-utcán és a Közraktár előtt építtessék ki Gilányi-utcaig, s megszakítva a Pece-hidtól a Kommendáns-rétnél Csillagvárosnak a Francia-sor felőli oldalán. Gilányi-utcának a Közraktár végétől a Pece-hidig terjedő részén mintegy 800 méter hosszban azonban a városi vasut vonalait kell a fürdővasutnak igénybe venni a peage-jog alapján. Mint értesülünk, a fürdővasut építésének pénzügyi része is a legrövidebb idő alatt teljesen rendezve lesz, oly kedvező módon alakultak e tekintetben a viszonyok s így a tavasz beálltával hozzákezdhetnek a fürdővasut építéséhez.

* **Szapáry Gyula aroképének leleplezése.** Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megye gazdasági egyesülete megfestette első elnökének Szapáry Gyula volt miniszterelnöknek az arcképet, melyet ma fognak Szolnokon ünnepélyesen leleplezni. Az ünnepélyre a biharmegyei gazdasági egyesület képviselőjében Erős Rezső utazott át Szolnokra.

* **A közös konyha.** A közös konyha szervezési munkálatai serényen haladnak. A mai napig 45 család 72 adaggal jelentkezett. Tehát még 28 adagra fogadhat el jelentkezést Szűts Izso pénztárnok, kinél a befizetések naponta délelőtt 11—12 ig és délután 4—6-ig az ipariskola nagypiac téri helyiségében (földszint 10. sz. alatt) eszközöltenek.

* **Közös asztalosműhely Nagyváradon.** Több nagyvárad-i asztalos iparos: Kovács Kálmán, Szabó Károly, Gődény Sándor és Rieger Gusztáv közös műhelyt akarnak létesíteni. Tegnap beadványt intéztek e tárgyban Nagyvárad városához, amelyben rámutatnak, hogy Nagyváradon mintegy 600,000 koronát adnak ki asztalos munkákra s ennek nagy része bécsi készítmény. Az általuk tervebe vett

közös műhelyben bár butor- és épület asztalos munkákat állítanak elő, de a butoriparra fektetnék a fősúlyt, s elárúsító üzletet is tartanának fenn. Hivatkoznak hosszú tapasztalataikra. A közös műhely céljaira Teleky-utca végén, az ifj. Jelinek Ferenc kertészeti telepe után levő mintegy 8000 négyszög méter területet kérik a várostól méltányos ár mellett örök áron. Kijelentik, hogy egy év alatt 20,000 korona értékű felépítményt emelnek s legalább 50 segédmunkást és 15—20 tanuló foglalkoztatnak s ezt az üzemet fokozatosan emelik. A területből beépítenek 15 métert gépháznak, 40 m. szárító kamarának, 70 métert tanuló lakásul és mellékhelyiségekkel, 70 métert iroda és raktárnak. Ez a terület különösen azért alkalmas, ilyen műhelynek, mert a város szélén, tűzmentes helyen van, jól megközelíthető az országot mellett, a villamos vasut végpontján.

* **Weisz Iván szabadlábán.** Megemlékeztünk róla, hogy Weisz Iván sikkasztás és uzsora vétségének vádja következtében a várbán letartóztatott és átkísérték debrecenbe. Az átkísért fiatal embert Hoffmann vizsgáló bíró hallgatta ki a tegnapi nap folyamán. Mint nekünk sűrűnyzik Debrecenből, Weiszot tegnap délután a kihallgatás után szabadlábára helyezték.

* **100,000 koronát kérnek.** Gerster és Török, a nagyvárad-debreceni vasut engedélyesei tegnap kérvényt intéztek Nagyvárad városához törzsrészvények jegyzése iránt. Kijelentik, hogy valószínűleg azon vonalat építik ki, amely a többi között a debrecen-derecskei már meglévő vonal felhasználásával, s ebből kiágazólag a többi községeken kívül Konyárt is érintené, mert az érdekeltség e mellett nyilatkozott s ez a vonal rövidebb és mintegy 840,000 koronával kevesebbe kerül, a másik alternatív tervnél. Hivatkozik, hogy a két város közötti egyenes vasuti összeköttetést már Széchenyi István 1848-ban első rendű szükségnek jelezte s az mindkét városra rendkívül fontos. A mostani vasuti összeköttetésnél (Püspökladányon át) 42 kilométerrel rövidebb lenne az új vasut, amely mindössze 70 kilométerre van tervezve. A személydijszabás III. osztályon ma 3 korona 50 fillér, az új vasuton 2 korona 20 fillér lenne. A menetidő is 3 óra 20 perc helyett 2 óra 20 percre rövidülne. Az árudíjszabás szintén 30 százalékkal lenne olcsóbb. Felemlítik továbbá, hogy mily előny származnék a két városra az által, hogy mintegy 8—10 vagyonos községgel közvetlen összeköttetésbe jutnának. Kérik Nagyvárad városát, hogy az új vasutra 100,000 korona törzsrészvényt jegyezzen. Az összes érdekeltek már biztosították a törzsrészvények megfelelő jegyzését s így Nagyváradtól is mielőbb kérik beadványukra a választ, hogy tavasszal az építkezést megkezdhessek.

* **Megfelebbezett községi tisztújítás.** Mezőgyán községében szeptember 7-én tartották meg a tisztújítást, mely ellen tegnap több

odavaló lakos felebbezést adott be. A felebbezők azt hozzák fel, hogy a választás körül a főszolgabíró több szabálytalanságot követett el. Nevezetesen a főszolgabíró olyan előljáró-sági tagokat is és képviselőtestületi tagokat is leszavaztatott, kiknek szavazati joguk részben 905-ben, részben pedig 903-ban már lejárt.

* **Itt a nagyvásár.** Az őszi országos vásár holnap, hétfőn kezdődik Nagyváradon. A sertés vásár pénteken és tegnap volt, azonban igen gyenge eredménnyel. A kézmű és iparvásár hétfőtől péntekig tart.

* **A nemzetiségi és a megyebizottsági tagválasztás.** A jelenleg napi rendszerben lévő megyebizottsági tagválasztás tárgyalásai folytán szóba került, hogy a nemzetiségi mely álláspontot foglaljanak a választások alatt. Többen hangoztatták, hogy a nemzetiségipárt szintén fog jelölteket felléptetni. Ez azonban csak találgatás volt, mert a nemzetiségi csak ott fognak felléptetni jelölteket, hol már ezideig is ilyen megyebizottsági tagok voltak. Ez a jelölés sem lesz azonban nemzetiségi jellegű, mert nem találja a nemzetiségipárt alkalmasnak ezt a teret arra, hogy a megye közigazgatási életét pártpolitikai nézetek illetőleg az ebből eredő esetleges vitákkal zavarják meg. De eltekintve ettől is, nincs semmi ráció a nemzetiségipárt megalakításában a megyei közigazgatási életben, mert az esetleg meg is alakuló párt oly elenyészően kicsi volna, hogy álláspontját sohasem érvényesíthetné.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Tegnap este 6 óra tájban a Szent László-téren lévő Mezey János tüszerkereskedés pincéjében Gutí Mihály kereskedő segéd öngyilkossági kísérletet követett el. Az üzletben levő személyzet nem gyanította, hogy a 18 éves fiatal ember az öngyilkosság gondolatával foglalkozik, csak mikor a dörrenést hallották, siettek le a pincébe s ott találták várében a hitét vesztett fiatal embert. Gutí Mihály atyja a városi foggyasztási adóhivatalban eljáró. Az ifjú már régebben van alkalmazva sógora: Mezey János üzletében. A revolvergolyó a halántékán hatolt be s életveszélyes sebet ejtett. Dr. Erlter Mór orvos vette legelőbb goneozás alá a sebesültet, akit a mentők szállítottak a kórházba. Alapota rendkívül súlyos s aligha marad életben. Tetének okát nem tudják. Hír szerint gyógyíthatatlan betegség miatt követte el végzetes tettet.

* **Elragadt lovak.** Tegnap délelőtt dr. Moskovits József feleségével együtt a Rákóczy uton kocsizott végig, amikor eddig ismeretlen okok miatt a lovak elragadtak s örült gyorsasággal vonták maguk után a kocsit a benne ülőkkel együtt. Nagy Sándor-utca sarkán Sebestyén bérkocsija állott. A megvadult lovak neki mentek az álló kocsinak és annak rudját összetörték, mitől még jobban megijedtek s tovább ragadták a kocsit. A megvadult lovakat nem merete meg fogni senki, ijedten ugrált el előle mindenki, míg végre a kórház előtt dr. Vári Szabó Béla hetese a lovak elé ugrott s azoknak a zablóját erősen megragadta.

Agárdi István

mázoló és butorfestő

az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen **butorfestésekre** igen nagy súlyt fektetek, nemkülönben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletre kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, úgy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanuló felvétetik, fizetéssel avagy teljes elátással. (Lehet vidéki is.)

Tisztelettel **Agárdi István**, mázoló és butorfestő.

A lovak megállottak. A kocsiban ülők halálra voltak rémülve, úgy hogy mikor dr. Moskovits Józsefnét kiemelték a kocsiból, eszméletlenül terült el az aszfalton. A nagyobb foku ijedségen kívül más bajuk nem történt a kocsiban ülőknek.

* **Névváltoztatás.** Kohn József komádi lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Károlyira változtatta.

* **Találtak** egy kis kézibőröndöt, különféle tárgyakkal, egy női láncos erszényt néhány fillér pénzzel, iróttal és törölgumival és egy lyukas 10 koronás bankjegyet, Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet 7. számú szobában.

x **Női ruha** alapos szabását lehet 5 délután biztos sikerrel elsajátítani. 12 koronáért beiratkozni és tanulni lehet szombat és vasárnap kivételével naponta délután 2 órától 5-ig a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

x **Hangok a gyermekorból:** A lázas hajsza, a nyugtalan emberi küzdelem amely az embert oly korán öregg teszi, kevés időt enged az embernek, hogy a gyermekkori szép napokra visszapillanthasson. Annál örömteljebb, de egyúttal fájóbb is ha az ember kevés számú pihenő óráiban a régmúlt gyermekévekre tekinthet vissza. Olyan ez a visszaemlékezés, mint az orgonabugás és az elhaló harangszó. A karácsony a maga megszentelt gyönyöreivel megelevenül az emlékezetben és ha csak rövid időre is, vissza varázsolja élénk a rég eltűnt időket. Ezt a megemlékezést tartja bennünk ébren a Karácsonyfa-angyal csemetéje néven ismert újdonság, amelynek forgalombahozatala a cs. kir. udv. szállító Konrad János Brűx 2028. sz. érdeme. Felhívjuk lapunk t. olvasóit a ma megjelent hirdetésre, melyből minden közelebbit erről a bájos újdonságról megíthatnak. Gazdagon ellátott ábrákkal ellátott árjegyzéket küld fentebbi udvari szállító cég kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentve.

TANÜGY.

Kereskedő tanoncok beiratása. A nagyváradai kereskedő-inasiskolában a tanulók félévi felvétele és beírása már e hó 8-án megkezdődött. De minthogy a tanulók legnagyobb része még eddig nem iratkozott be, az igazgatóság ez uton hívja fel a főnök urakat inasok beiratására. Az előadások a közbeeső vásár és izraelita ünnep miatt szeptember hó 19-én d. u. 5 órakor fognak megkezdődni. Nagyváradon, 1907. szeptember hó 14-én. Dr. Kováts S. János, igazgató.

EGYESÜLETEK.

Az iparos ifjak közgyűlése. A nagyváradai ipartestület ifjuságának önképző egyesülete tagjait tisztelettel kérjük, hogy f. évi szeptember hó 22-én (vasárnap) délután 3 órakor Körözs-utca, Szabó-házban levő egyleti helyiségben tartandó fél évi közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Elnöki és pénztári jelentés. 3. Az időközben megüresedett tisztségeknek betöltése. 4. Indítványok. Nagyvárad, 1907. szept. hó 14-én. Hazafias üdvözléssel: Zboray Gyula egyl. elnök, Katona Mihály egyl. jegyző.

Gerstenbrein Tamás
szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit, syenit, labrador stb. síremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

TÁVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások.

Bécs, szept. 14. A kiegyezési tárgyalások eddigi eredményeiről s különösen a bank- és kvótakérdésről a lapok legönkényesebb közlésekkel szolgálnak. Illetékes helyről felhatalmaztak minket annak a közlésére, hogy a többi közt a magyar részről állítólag megígért kvótáemelésre vonatkozó hírek minden alapot nélkülöznek.

Bécs, szept. 14. Wekerle és Beck ma délelőtt értekezletet tartottak, melyen elsősorban a junktimmal foglalkoztak. A helyzetet politikai körökben nem tartják kedvezőtlennek. sőt remélik, hogy rövid időn a vitás kérdéseket illetőleg meg egyezés fog létrejönni. Nem tartják kizártnak, hogy a kiegyezési tárgyalásokat még a jövő héten befejezik.

Bécs, szept. 14. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor meglátogatta báró Beck osztrák miniszterelnököt, hogy vele tanácskozzék. A miniszterelnök délután 3 órakor Budapestre utazik. Délután 1 órakor a külügyminisztériumban a közjogi kérdések tisztázására kiküldött bizottság tart ülést. Sztérenyi államtitkár délelőtt 11 órakor az osztrák vasutügyi minisztériumba ment és ott Derschatta vasutügyi miniszterrel vasuti kérdésekről tanácskozott. Gróf Zichy Aladár ma reggel Vajtára utazott és hétfőn reggel visszatér Bécsbe.

Bécs, szept. 14. A Correspondenz Wilhelm jelentése szerint gróf Apponyi Albert miniszter Budapestre utazott és hétfőn visszatér ide.

Bécs, szept. 14. A két miniszterelnök ma délelőtt beható tanácskozást folytatott. Megvitaták a tárgyalás eddigi folyamán felmerült ellentéteket s megállapították a jövő héten folytatandó tárgyalás modus precedendijét. Egyidejűleg a különböző bizottságok is tanácskoztak s azt hiszik, hogy ma befejezik főadatukat.

A közjogi bizottság a jövő héten mutatja be jelentését, mert Aehrenthal báró csak hétfőn érkezik vissza a Szemmeringről. Wekerle és Kossuth ma délután 3 órakor utaznak vissza Budapestre és vasárnap este érkeznek vissza. A jövő heti tanácskozásra is több napot vettek kilátásba.

Az új pénzek.

Bécs, szept. 14. A Wiener Zeitung közlése Beck miniszterelnök augusztus 28-án kelt hirdetményét, melylyel közli az 1907. augusztus 11-én kelt törvényben a magyar korona országai és a Reichsrathban képviselt királyságok és tartományok kormányai között

létrejött, az érem és értékszerződésre vonatkozó addicionális szerződés tartalmát, mely szerint százkoronás aranypénzek és további ötkoronás ezüstérmek lesznek verendők.

A kóburgi herceg halála.

Karlobad, szept. 14. Agost szász — Kóburg — gotai herceg ma délelőtt fél 12 órakor meghalt.

SPORT.

Ki a város legjobb sakkozója? Igen érdekes indítvány hangzott el a héten a »Magán-tisztviselők« legutóbbi választmányi ülésén. Weimann Izsó joghallgató ugyanis indítványt tett, hogy tartson az egyet egy nagyszabású sakkversenyt, melyen Nagyyárad város minden sakkozója részt vehessen. A választmány ebben az értelemben el is határozta a verseny megtartását és a cél érdekében még egy szép összeget is megszavazott. A verseny előleges szervezési munkálataival a választmány az indítványozót bizta meg, aki a tisztséget el is fogadta. Jelentkezhetni az ügyvezetőnél.

NYILTTÉR.

Kossuth Ferenc levele.

Tek. Balázsovich Sándor
gyógyszerész urnak

S.-Szt.-György.

»Csuzos bántalmaknál az »INDASZESZ« bedörzsölése jó hatásúnak mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.«

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sósborszes

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdit és frissit. Megóvja a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (gyuró-kenő kura) felette ajánlatos Leghatásosabb szer csuz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha influenza, tagszagatás és minden-nemű meghűlésből eredő bajok ellen. A székely havasi »INDASZESZ« össze nem tévesztendő közönséges sósborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szesz kivonatok, holott az »INDASZESZ« székelyhavasi gyógyfűvekből előállított és hatásában felülmulhatatlan gyógyszer. Egy üveg székelyhavasi »INDASZESZ« fölér 10 üveg közönséges sósborszeszszel.

A törvényesen védett székelyhavasi »INDASZESZ« kapható 2 és 1 koronás üvegekben minden gyógyszer-tárban, valamint Nagyváradon: TURAI LAJOS köt- és illatszergyárában. 222 1-3

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

s i r k ő g y á r .

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszobon, Bánpatak.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes elpök. Angol zefír ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

28

— De ez a férfi gyilkos volt — folytatá Regine a felindulástól reszketve. — A kezei között tartotta... Hogyan siklott ki?

— Midőn elhagytam őnt — folytatá Hugó — lerohantam a szakadékba és két ugrással a kijáratnál voltam. Eppen úgy találtam az ajtót, mint ahogyan elhagytam, vagyis nyitva... de az ajtószárny majdnem egészen be volt húzva. Belöktem, az ajtószárnyat és olyan erővel csaptam be magam után, hogy becsapódott... Hallottam, amint az ajtó zárnyelve behatol a závarba.

— Kétszeresen... a kulcs kétszer volt ráfordítva a zárban — mondá Regine, mintegy önmagához szólva.

— Természetesen... A gyilkos, akinek előttem kellett a parkba hatolnia és aki ezt az ajtót kinyitotta (mert ő nyitotta ki és hogy gyorsabban szökhessék, nem zárta be azt teljesen), — a gyilkos tehát sietett az ajtót rendesen elzárni, miután tettét bevégezve távozott.

— Hagyjuk ezt... Mondja meg nekem inkább, látta őt? Találkozott vele?

Gyanu rejtett Regine megváltozott hangjában, sietve tett kérdésében. Malboisné valószínűtlenségekre akadt és ez felkeltette a gyanuját, Gyorsan átgondolva az egészet, azt számítgatta magában, vajjon Hugó esküje összeegyeztethető-e a bűnösség vagy bűnrészességgel? Nem, ő nem esküdhetik hamisan. De ölhetett, vagy ölhetett örült szenvedélyében. Regine gyanuja a zavaros elbeszélés hallatára, ismét felébredt.

D'Ambarés hadnagynak nem tűnt fel Regine beszédében ez az árnyalat és folytatá:

— Ime egész pontossággal hogyan történt minden. Midőn becsaptam magam után az ajtót, teljes sötétségben találtam magamat, ami annyival inkább megkapó volt, mert szemeim még tele voltak a lemenő nap biborszínével, amelyben ön megjelent előttem. Szükségtelen leírnom, mennyire meg voltam zavarodva, felindulva. Azért nem fog csudálkozni afőlött,

hogy e percben teljesen elvesztettem a hidegvéremet. Meggyújtottam utolsó viaszgyufám egyikét: kis skatulyám majdnem teljesen üres volt, mert tartalmát elhasználtam a földalatti folyosóiban. Csak egy gondolatom volt: szökni ebből a gyászos üregből, ami azelőtt illett szomorú álmódorásaimhoz, de most ama szivettépő isteni megjelenés után, a pokolnak tetszett előttem. Csak egy gondolatom volt tehát: megkeresni kerékpáromat és lehetőleg gyorsan távozni.

— A kerékpárját? ... még megvolt a kerékpárja?

— Csak azért hagytam el, hogy a parkba hatolhassak.

— A földalatti utban hagyta?

— Ott... Nem messze a vasajtótól... én legalább úgy képzeltem. De midőn kerestem azt, örült izgatottságomban nem akadtam rá azonnal. Nagyon is messze mentem, eltévesztettem a folyosót. Visszafordultam, miután elvesztettem a vasajtó irányát, ami kiindulási pontomat képezte. Minden gyufámat elhasználtam már... Szóval egy pillanatra, az a valóban nyugtalanító gondolatom támadt, hogy fogoly vagyok e koromsötétségben. A kerékpáromat feltalálni teljes lehetetlenségnek tartottam, sőt még kijutni sem volt könnyű. Mert esetleg soká járhattam össze-vissza, amíg a kijáratához érek, főleg, miután a leszálló est homályában az nem volt többé könnyű dolog. Most tehát már csak kinyújtott kezekkel tapogatózva haladtam előre, akadályozva az egyenlőtlen boltozattól is, mely agyonzúzhatta a fejemet... Könnyen kitalálja, hogy ily módon bizonyos idő telt el.

— Mennyi körülbelül?

— Nem tudom... mondjuk egy fél, vagy háromnegyed órát.

— Malboise márkit távozása után mindjárt lelőtték; a gyilkosnak tehát azonnal vissza kellett térnie a földalatti folyosóba.

— Ha látott engem megfigyelő helyéről, a bozótból, ahol kétségtelenül elbujva volt, mialatt beszélgettünk, úgy bizonyára hagyott nekem időt a távozásra.

— Hogyan merészelt ugyanazon uton távozni, mint ön?

— Tehetett-e másképpen?

— Az ön jelenléte csak nyugtalaníthatta, meggátolhatta volna őt a büntény elkövetésében.

— Miért?... Láttam, hogy nincs nálam fegyver, kerékpár-öltözetben vagyok, csak mint szerelmes jöttem ide és megfutamodtam a férj közeledtére.

— Nem képzelhette-e, hogy ön látta őt bemenni a földalatti folyosóba és azért jött, hogy figyelmeztessen bennünket?

— Ez esetben nem szöktem volna meg Malboise ur elől.

— Az ember azt hihetné — jegyezte meg Regine — hogy ön mindent tud arról a nyomorulttról... az ő tetteiről... terveiről...

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Korlátozások a vasuti szállításoknál.

A magyar királyi államvasutak igazgató-sága közli, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur O Nagyméltóságának 41624/III/906 sz. engedélye alapján a múlt évi augusztus hó 29-én életbeléptetett alábbi korlátozások visszavonásig folytatólag a folyó évben is fentartottak.

E korlátozások a következők: Fiuméba, valamint általában vámkülföldre rendelt gabona-szállítmányok és örlemények eltérőleg az üzlet-szabályzat 56. §. 4. pontja alatti határozmányoktól — soron kívül és első sorba továbbítatnak, míg a magyar bel- (Fiumét kivéve) és a magyar-osztrák forgalomban a kocsirakományu teherárakra nézve (élő állatokat és romlandó árakat kivéve) a felvétel és szállítási határidő iránt az üzletszabályzat 55. §. 3. pontja alkal-

mazzatik. Továbbá mindazon árakra nézve, melyek a mindenkor érvényes díjszabási határoz-mányok szerint a felek által rakandók ki- vagy be a rakodási határidő 9 (kilenc) uappali órára szállítottak le.

Végül, hogy gabona-, örlemények, élő- és romlandó árak kivételével, a vámkülföldre rendelt valamennyi egyéb oly kocsirakományu teherárak, melyeknek eluvarozása azonnal nem eszközöl-hető, a nemzetközi egyezmény 5. cikk (2) pontja, illetve a német vasutegyleti üzletszabályzat 43. §. 5. póthatározménye alapján csakis lehető el-szállításig való ideiglenes megőrzésre fogadtan-ak el.

Budapest, 1907. évi szeptember hó 8-án.

Az igazgatóság.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 14.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, szept. 14.

Osztrák hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Városi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 szept. 14-én.

Magyar aranyáradék 4%	— — —	111.20
Magyar koronaráradék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Osztrák áradék papirban	— — —	97.25
Osztrák áradék ezüstben	— — —	98.25
Osztrák áradék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona áradék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendör)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKIOS GYULA.

A Biharmegyei Takarékpénztár

z á l o g h á z a

e hó folyamán

árverést tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

Feuerabendt Gusztáv

— műfestészeti és vegytisztító intézete —
NAGYVÁRAD, a városi Bazár-épület-
 —————
ben, színház oldalán.

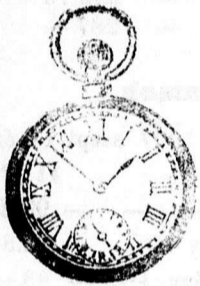
Ajánlja berlini módra festés-
 sét és tisztítását. Minden-
 nemű férfi- és női öltöze-
 teknek, valamint báli ru-
 háknak a legjobb és leg-
 pontosabb elkészítését.

!! Nagyváradon egyedüli e szakmában !!

Olcsó árak! — Gyors szállítás!

Feuerabendt Gusztáv

speciális vegytisztító
 a városi Bazár-épületben, színház oldalán.

Értesítés.

	Ár frt.
Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)
 Kossuth-utca, -Kháptalanáz.) 71
 Bihar-kávéházzal szemben.

Gyönyörű látványosság!

Bejegyzett minta. Törvényesen védve.
A karácsonyfa legszebb díszé,
 amelynek egy kereszténycsaládban sem volna szabad hiányoznia az általam javított

1. sz. ragyogó karácsonyfa angyal-csengő,
 teljesen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas.
 Kifogástalan működésért szavatosság.

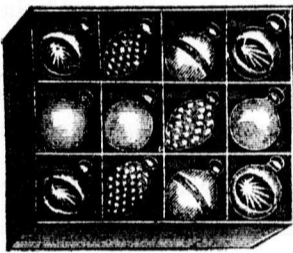
A legkisebb és a legnagyobb karácsonyfán is azonnal megerősíthető. Az asztalra helyezve, mint asztali csengő is használható. A meleg kályhára téve, gyertyaláng nélkül is működik. A három gyertya melege a szerkezet lendítő kerekét mozgásba hozza és ez által a rajta alkalmazott javított a célpálcák a három harangra ütve, kellemes, ezüstös harangszót hallatnak, áhítatos karácsonyi hangulatba ringatva ifjút és aggot egyaránt. Ára csomagolás és használati utasítással darabonként **K. 1.50.**

3 drb K 4.25	9 drb K 12.—
4 > > 5.50	12 > > 15.—
6 > > 8.—	24 > > 29.—
86 drb K 43.50	
50 > > 58.—	
100 > > 112.—	

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-Angyal-csengő legegységesebb, legjénőbb nikkelezett kivitelben, csavart haranglábakkal. 3 ragyogóan fénylő ezüst Lametta-virággal, mely virágok a gyertyák meggyújtása után csodaszép fénysugarakat lövelnek szerteszéjjel. Ára kartonban, használati utasítással darabonként **K. 2.**

6 drb K 5.50	9 drb K 15.50	36 drb K 57.50
8 > > 7.25	12 > > 20.25	50 > > 77.50
4 > > 10.50	24 > > 39.50	100 > > 150.—

Legújabb Üveg-karácsonyfadísz
 12 drb válogatva, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —40.—60.—70.—80, 1.—1.20, 1.50, 2.—, 6 drb. Kartonban a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —75.—90, 1.—1.20, Lametta (Angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékonként K —10.— Dió-drót 100 drb K —20. Üveg-golyó láncok 1, 1/2, 2—2 f.m. hossza golyók nagysága szerint K —90—95, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-gyertyácska, 24 db kartonban K —50 nagyobb 15 drb kartonban K —58. Gyertyatartó tucatja K — K —50.

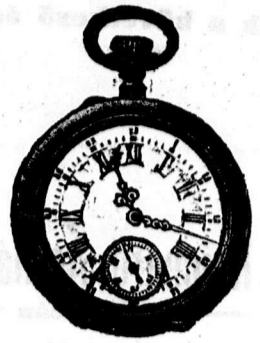
Karácsonyi jutalom.

Mindazon t. vevőim, akik szeptember 1-től november 30-ig terjedő időben levélbelileg legalább K 40.— értékű egyszerre rendel, karácsonyi ingenjutalmul egy 4348. sz. Riadó ébresztő órát éjjel világító számlappal és egy 1908. évre szóló naptárt ingyen kapnak hozzácsomagolva.

Becserélés megengedve vagy a pénz vissza, tehát kockázat kizárva.

Szétküldés utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett. A rendelés legelőnyösebben a postautalvány szelvényén eszközölhető. A rendelő levélben vagy rendelő lapon azonban feltétlenül megjegyzendő, hogy utánvételes szállítást kíván-e a rendelő, vagy pedig a rendelés összege postautalvánnyal elküldetett-e? Minden rendelőnek érdekében áll rendelését a lehetőség szerint december 15-ike előtt beküldeni, mert tapasztalat szerint a postán dec. 15-ike után az óriási torlódás következtében a szállítás nem eszközölhető oly gyorsan, mint rendes forgalom mellett. A megrendeléseket idejekorán intézzük az

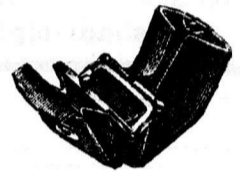
Első óragyárhoz Konrád János cs. és kir. udvari szállító. Bruk 2028. sz. (Csehország.)
 Kérje több mint 3000 ábrát tartalmazó főárjegyzékemet, amely bárkinek azonnal ingyen és bérmentve megküldeték.

5 korona

egy valódi svájci Roskopf-rendszertű szabad. horgony remontóórát masszív, szolid rugóvédővel. Svájci horgonymű valódi ólomvédjegygyel ellátott nikkeltekben, sarnirfedéllel, kerekded kávéval, 36 óráig jár (nem 12 óráig járó óra) díszes és aranyozott mintákkal, legfontosabban szabályozva, 3 évi kezeséssel, darabja K 5.—, 8 drb K 14.—. Percmutatóval K 6.—, 3 drb K 17.—.

Dus választék főárjegyzékemben.

7228. sz. Pénztárca egy darab világosbarna szattánybőrű, aprópénztárcával, 4 retesszel, rugós belsőkávéval, nikkelzárral 9 cm. hosszú, 6 cm. széles K 1.50.

7202. sz. Olcsó, jó pénztárca egy drb. erős, sima bőrből készített elsőrendű marhabőrrel, 4 retesszel, papírpénztárcával, 3 zárral, 9 cm. hosszú, 6 cm. széles K 1.35.

Jobb pénztárcák:

K. 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb.

Tessék árjegyzékét kérni!

Iskola cipők

Csak jó minőségben

igen olcsó árak mellett
KIZÁRÓLAG

Aranyi Albert

cipőáruházában szerezhethők be.

Telefon 512.

NAGYVÁRAD, Fő-utca.

Telefon 512.

Hirdetések

felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Nagyvárad városjog és gazdaságügyi osztályától.

Árverési és árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán f. évi október hó 3-án d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében az alább felsorolt vállalatokra és bérletre árlejtést illetve árverést fogok tartani.

1.) A sertésvásártér össi felőli részében létesítendő sertéshizláló telep felépítése, a vállalati összeg 26544 korona 29 fillér, a bánatpénz 1300 korona az az ezerháromszáz kor.

2.) A tolonczok élelmezése 1908, 1909 és 1910 években, a bánatpénz 400 korona.

3.) A város területén gyakorolható vadászati jog bérbe adása, a bérlet idő kezdődik 1907 november 1-én s tart 1913 július 31-ig, bánatpénz 100 korona.

Ajánlatot szóval, vagy írásban lehet tenni s a zárt ajánlatok, melyekhez egyszersmind a a kívánt bánatpénz is kézpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, avagy a városi pénztár által kiállított letéti nyugtában csatolandó, alulírott kezéhez 1907 évi október hó 3-ik napjának d. e. 10 órájáig lehet beadni, mi is azok felbontatni s elbíráltatni fognak.

Azon körülményt, hogy ajánlattevő a vállalati, illetve bérleti feltételeket s az egységárjegyzéket s jelen hirdetményt, mely okmányok alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ismeri és magára nézve kötelezőknek elfogadja, a zárt ajánlatokban világosan kifejezni köteles.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés, illetve árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1007 szeptember hó 13 án.

Komlóssy József,
az árverési köldöttség elnöke.

Papi ruhák.

Mint néhai Loboika István hirneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és főfeszítendő papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak szintartó, ors, jó szövettől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40 Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

Eladó házak.

Csengeri-utcán két különálló új épület 4—4 szobával és megfelelő mellékhelyiségekkel.

Értekezhetni: Madarász és Flonta építőknél Perces-ú. 30 Telefon 330.

Dr. Rác Ödön

Sanatoriuma és

vizgyógyintézete

(ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyászok, villany gyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légkezelés, gőz szekrény, pöstyéni iszapkura. Inhalatiók. Vibrációs masszázs, Soványító és hizó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, ideg csuznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr Rác Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

130

Uj fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)

megnyitott.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

A jövő tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül
azonnal kiadó.

Az uri társaságok

kedvelt pezsgője!

Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényénél, csúznál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyével és a Richter orvosi gyárral ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K - 80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. átvétel.

Uj üzlet! Uj üzlet!

**Lukács Nándor
butor-raktára**

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

PÁL SÁNDOR

épület-, portál-, díszmű- és butor
asztalos mester.

Rákóczi-ut 10 és Szaniszló-u. 2 sz. Stern palotában.

Elfogadok minden ezen szakmába vágó munkákat úgy mint épületek, portálok, üzletek, gyógyszerárak berendezését a legkitűnőbb szaktudással, ugyszintén átalakításokat és butorok javítását fényezését igen szolid árak mellett hivatkozom városunk intelligenciájának több elismerő nyilatkozatára ezért is kérem a nagyérdemű közönséget, hogy bizalommal felkeressen kegyeskedjenek egy levelező lap általi meghívásra bár hol megjelenek és költségvetéssel díjtalanul szolgálak.

Kiváló tisztelettel

Pál Sándor,
speciális szakiparos.

Butor kiállítás.

az Első Nagyvárad Műbutor-gyárban
Fő-utca Guttman-házban

Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salónok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigoruan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm. Szives megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-

ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér,

Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421.626.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán-téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, réáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigoru korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezhetni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

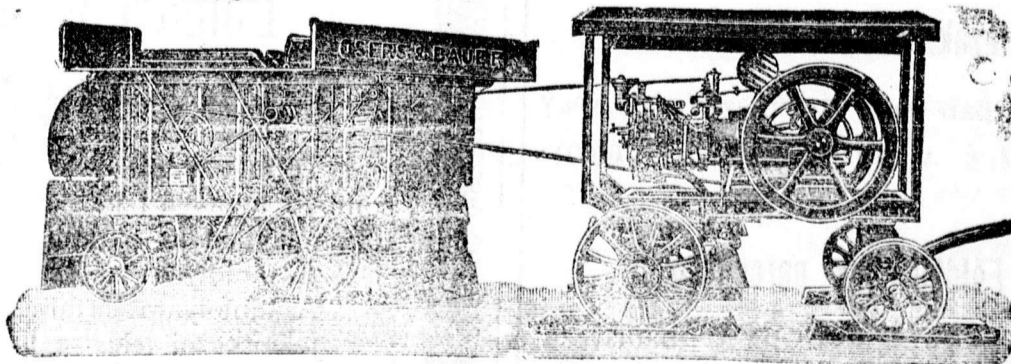
Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hirnévnek örvendő benzin lokomobiljait benzin lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivittel!

Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Kitüntetve I. díj és oklevéllel.

Szikszay József

műhangszerész
hegedűkészítő specialista.
NAGYVÁRAD,
Nagy-Sándor-utca 1. szám.

Mindennemű hangszerek készí-
tetnek és javíttatnak jutányosan, mű-
vésziesen.

Kitünő német és olasz hurok.
Réz és fa fuvó hangszerek,
Gramophon és harmonium javítás.

Ajánlom hangszereimet az összes tan-
intézetek figyelmébe.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
raszteniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, su-
balpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbéltség,
Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-16-
Radna-Borbereken. 61

Pénz!

Olcso

tőketörlesztés kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy
bérlését a legsikeresebb eredmén-
nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

olt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Báró KOZMITZA MIKLOS (ezelőtt Mattoni H.)

Erzsébet Királyné Sósfürdője Budapest-Kelenföld.

Telefonszám 40—84. Ezen fürdőgyógyhely — mely különösen női bajokban, továbbá
alhasi és általános vérbőségben, verőcéri pangások esetén, máj- és lépajokban, aranyér-
ben nemcsak hazánkban, de a külföldön is unikumot képez, — az új tulajdonos által óriási áldozat-
okkal egészen ujonnan renoválva és bővítve, gőzfűtéssel és villamos világítással, zárt és
üvegezett fürdőfolyosóval, női pihenő helyekkel lett ellátva, de a 3 vendégépületben a
vendégszobák is legszebben és legkényelmesebben lettek berendezve, úgy hogy ezen
gyógyhely nemcsak a nyári idény alatt, hanem

egész éven át, tehát télen is használható.

Az ivókúra ingyenes és tekintetben a keserűvíz-források legjobbjai, a Király, Deák Ferenc, Szent-István
Erzsébet királyné források vizei állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

A vendégszobák árai mérsékeltek.

A t. c. közönség szórakozására szolgálnak: fürdő zene naponta délelőtt 9—11 óráig, délután 4—5 óráig;
továbbá a társalgó teremben az összes napilapok és illusztrált heti lapok, könyvtár és zongora.

A fürdőben állandóan egy női orvos látja el az orvosi teendőket.

A vendéglő Takács János vendéglősnek fővárosszerte ösmert kitünő vezetése
alatt áll.

118 Villamos és telefon-állomás. Prospektus kívánatra postafordultával bérmentve küldetik.

Nem kell kékkő, Garantált Vetőmagcsáva — készen, poralakban kapható

Mezey János és Társa

fűszer- és csemege-kereskedése

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Az őszi idény közeledtével, dúsán elláttuk üzletünket a legjobb
fűszer- és csemege-árakkal, minélfogva téli bevásárlásokra üzle-
tünk a legalkalmasabb.

A legolcsóbb bevásárlási forrás, pontos és figyelmes
kiszolgálás mellett

Bornymó zsákok minden nagy- ságban.

Tisztelettel

Mezey János és Társa,

Telephon szám 249.

NAGYVÁRAD, Takarékpénztári épület.

Legfinomabb salon petroleum 1 liter 16 kr.

Nagyvárdi középiskolai internátus.

Polgári iskolai magánvizsgálatokra előkészítő tanfolyam.

Több oldalról érkezett felszólításra elhatároztam, hogy internátu-
somban a polgári iskolai magánvizsgálatokra előkészítő tanfolyamot nyi-
tok, melyben az oktatást középiskolai szaktanárok fogják végezni.

A tanfolyam az esti órákban fog megtartatni.

A tanfolyam tartama: három hónap.

Jelentkezni lehet e hó 20-ig d. u. 2—5 óráig.

Nagyváradon Tisza Kálmán-tér 9. a középiskolai internátusban.
Nagyvárad, 1907. szeptember hó 8.

Dénes Pál,

a nagyvárdi középisk. internátus igazgatója.

d23. 1—3.